

О.Є. Іванченко, к.б.н., доцент, В.П. Бессонова, д.б.н., професор,
А.А. Міронова, студентка, Яблунівська І.С., студентка
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

АНАЛІЗ ДЕНДРОФЛОРИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПАРКУ КУЛЬТУРИ І ВІДПОЧИНКУ М. КАМ'ЯНСЬКЕ

Характерною рисою сучасного розвитку людства є урбанізація [5]. Найбільшої шкоди навколишньому середовищу завдають підприємства, енергетика та транспорт, які є невід'ємними компонентами урбокосистем. Місто Кам'янське – промисловий центр України з розвинутими металургійною, хімічною та іншими галузями промисловості, які щорічно викидають у довкілля значну кількість аерополітантів. Підприємства-забруднювачі, вік яких складає 50–80 років, розташовані на відносно невеликій території міста. Важливу роль у покращанні міського середовища відіграють зелені насадження, утримання яких у належному стані є обов'язковою умовою екологічного благополуччя міста [1]. Саме тому вивченню їх дендрофлори та життєвих показників приділяється значна увага. Метою роботи було проаналізувати видове різноманіття Центрального парку культури і відпочинку м. Кам'янське, як одного з найпотужніших промислових центрів Дніпропетровської області.

Інвентаризацію деревних насаджень проводили згідно [4]. Видову приналежність рослин оцінювали за [2, 3]. Діаметр штамбу вимірювали за допомогою мірної вилки, висоту – висотоміром фірми «Suunto».

На території парку, який займає площу 10,4 га, зростає 1099 екз. дерев, які представлені 28-ма видами, що відносяться до 17-ти родин. У більшості це листяні породи, лише 5,93 % щодо усіх рослин є хвойними (туя західна, ялина звичайна та колюча). Домінуючою на дослідній ділянці є липа серцелиста, кількість якої дорівнює 199 екз. Дещо меншу частку складають гіркокаштан звичайний, робінія звичайна та клен гостролистий (15,39; 13,46 та 10,19 %, відповідно). Поодинокими екземплярами представлені катальпа чудова, горіх грецький, бузина чорна, груша звичайна. Серед життєвих форм це головним чином дерева, чагарники представлені лише одним екземпляром бузини чорної. Середній вік насаджень – 40 років.

Репрезентованість родин у насадженнях парку складає 1–3 види, за винятком Вербових і Розових, які нараховують 4 і 5 видів, відповідно. За кількісним складом у парковому фітоценозі переважають родини Бобові, Гіркокаштанові та Кленові (17,91; 15,39 та 17,19 %, відповідно), до яких відносяться види-едифікатори.

Близько половини дерев Центрального парку культури і відпочинку м. Кам'янське є інтродукованими видами (534 екз.), батьківщиною переважної

більшості яких є Північна Америка (57,49 % щодо числа всіх інтродуцентів). Це туя західна, ялина колюча, робінія звичайна, гледичія колюча, катальпа чудова, тополя дельтоїдна та клен ясенелистий. 169 особин гіркокаштана звичайного походять з Балканського півострова (31,65 % стосовно до частки дерев-інтродуцентів). Інші інтродуковані рослини мають головним чином азіатське походження.

Аналіз окремих таксаційних показників деревних насаджень дослідної ділянки вказує, що середній діаметр стовбура дорівнює 32 см. Найчисельнішою кількістю представлені дерева, діаметр яких коливається від 9,1 до 18,0 см. Їх внесок у загальне число дерев складає 33,3 %. Серед них переважають липа серцелиста, гіркокаштан звичайний, ясен звичайний, ялина звичайна. Кількість рослин у групах зі значенням цього показника 27,1–36,0; 36,1–45,0; 45,1–54,0 і 54,1–63,0 майже однакова і складає 10,9; 10,3; 10,2 і 10,2 % щодо усіх рослинних об'єктів на дослідній ділянці, відповідно. Найменшою кількістю екземплярів представлені рослини, діаметр яких більше за 90 см. До таких відноситься лише 8 екз. дерев (5 екз. тополі Болле, по одному – тополі дельтоїдної, робінії звичайної та верби білої).

За висотою найчисельнішою виявилася група рослин, у яких цей показник коливався у межах від 15,1 до 20 м (31,1 % щодо усіх насаджень). Деревні рослини висотою 10,1–15 та 5,1–10 м зростають на території парку у кількості 30,5 та 28,1 %, відповідно, відносно числа усіх дерев. Найменшою часткою у насадженнях репрезентовані дерева, висота яких не перевищує 5 м (47 екз.) і більша за 20 м. У першій вказаній групі це переважно молоді дерева, які були посаджені під час часткової реконструкції, у другій – старовікові екземпляри тополь, робінії звичайної, в'яза граболистого та деяких інших.

Таким чином, дендрофлора Центрального парку культури і відпочинку м. Кам'янське представлена 1099 екз. дерев і характеризується достатнім видовим різноманіттям. У середньому вік деревних насаджень складає 40 років, висота – 13 м, діаметр – 32 см. У перспективі важливо дослідити життєвий стан рослинних об'єктів для надання повноцінних рекомендації щодо реконструкції паркової території.

Список використаних джерел

1. Боговая И.О. Озеленение населенных мест / И.О. Боговая, В.С. Теодоронский. – М.: Агропромиздат, 1990. – 239 с.
2. Доброчаєва Д.Н. Определитель высших растений Украины / Д.Н. Доброчаева, М.И. Котов. – Киев: Фитосоцицентр, 1997. – 548 с.
3. Заячук В.Я. Дендрология / В.Я. Заячук. – Львів: Априорі, 2008. – 65 с.
4. Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах і селищах міського типу України: Затверджена Державним комітетом будівництва, архітектури та житлової політики № 226 від 24.12.2001 р.
5. Кучерявий В.П. Урбоекологія / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ, 1999. – 360 с.